

Les intellectuels de Lootenhulle

J. VAN DE CASTEELE

Onlangs kreeg die uitdrukking opnieuw een zekere bekendheid. In de zomer van 1990 verspreidde de Vlaamse Volksbeweging een bundel bijdragen waarin verschillende auteurs *de veramerikaansing van het academisch (en ander) onderwijs* in Vlaanderen en Nederland hekelen. *To the Intellectuals of Zoetenaaiie and Loo-tenhulle* luidde de titel. Oospronkelijk slaat deze titel terug op een uitlating in het Frans van de Gentse prof. H. Leboucq, die alzo de voorstanders van de vernederlandsing van de Gentse Universiteit wou belachelijk maken. Feiten en personen die ermee in verband staan willen we even nader belichten.

1. Lotenhulle, een dorp zoals er vele in Vlaanderen zijn

Het is een van die dorpen die ca. 1840-1850 fel geleden hebben onder de afbouw van de huiselijke weefnijverheid. Geleidelijk kwam daar opnieuw een economisch evenwicht tot stand met het accent op het agrarische. Weliswaar had Lotenhulle geen goede verbindingen: de vervoerdienst geschiedde met paard en kar. Op een vijftal kilometer daarvandaan bevond zich het station van Aalter, dat op de lijn Oostende-Brussel ligt. Pas sinds 1912 loopt door het dorp de buurtspoorlijn Gent-Ruiselede. Waren er arbeidskrachten teveel, de mannen vonden werk in de groeiende industrie die elders lag, of weken met hun familie uit. De meisjes konden altijd terecht in de stad om er te „dienen”, zoals men in de streektaal zegt voor „in dienst treden als meid”. Heden is Lotenhulle een deelgemeente van Aalter; ze wordt nog altijd door haar agrarisch karakter gekenmerkt.

Hoe heeft de naam Lotenhulle nu een eerder negatieve connotatie gekregen? Tot hertoe vonden we pas een vermelding uit 1904, namelijk bij de folklorist J.-Th. de Raadt. In zijn werk over schimpnamen op Belgische gemeenten schrijft hij: *Bien étrangers, deux dictons relatifs à Loo-ten-Hulle, dans la Flandre orientale, ou, dans le langage du terroir, Loo, tout court. Quand certain vêtement d'un individu n'est pas bien fermé, on lui dit: Ge komt van Loo; ou bien on lui demande: Komt ge van Loo dan? Et, dans toute la région, on sait si bien ce que cela veut dire, qu'immédiatement l'homme ou le gars à qui l'on s'adresse, regarde ledit vêtement pour voir s'il y a lieu d'y réparer quelque négligence*¹. De auteur beweert dat het gezegde terplekke is genoteerd. We menen dat het maar

1. J.Th. DE RAADT, *Les sobriquets des communes belges*, Brussel 1904, p. 178.

een kleine stap is om van een niet al te keurig voorkomen van iemand over te gaan naar het snullige, en dat Loo het meer sonore en welklinkende Lotenhulle werd. In Gent en omgeving zijn er heden nog heel wat ouderen en mensen van middelbare leeftijd die een passieve kennis van dat begrip „*hij komt van Lotenhulle*” hebben in de betekenis: hij is niet erg snugger. Enigszins verwonderlijk dat we noch bij Virginie Loveling noch bij Paul Fredericq het gezegde hebben aangetroffen: beiden hebben nochtans heel wat folkloristische gegevens over Nevele en omliggende gemeenten vergaard, waartoe ook Lotenhulle behoort.

2. Het geleerde genootschap *Société de Médecine de Gand*

In 1834 opgericht, had de *Société* tot doel mee te werken aan de vooruitgang van de medische wetenschap en bij te dragen tot de kosteloze verzorging van de behoeftigen van de stad. Het genootschap bestond, volgens de latere statuten, uit werkende en corresponderende leden². De eersten verkregen die titel nadat ze twee bijdragen, goedgekeurd door een comité, in het tijdschrift van de *Société* hadden gepubliceerd; de anderen hadden één bijdrage geleverd. Elke eerste dinsdag van de maand werd er vergaderd; om het wetenschappelijk karakter van die bijeenkomsten te onderstrepen, vermelden de statuten dat enkel bij uitzondering over beroepsbelangen zal worden gehandeld. De wetenschappelijke mededelingen en de bespreking ervan, alsook het verslag van de vergaderingen, werden in het tijdschrift opgenomen: eerst heette het *Annales de la Société de Médecine de Gand*, later kwam er nog een *Bulletin de la Société de Médecine de Gand* bij en tenslotte, van 1910 af, werd het *Annales et Bulletin de la Société de Médecine de Gand*. Als we de ledenlijst van 1913 eventjes overlopen, waren een klein honderdtal artsen en enkele biologen werkend lid van de *Société*, o.w. de medische professoren van de Gentse Universiteit. Uit de notulen van de maandelijks vergaderingen kan men niet aflezen of er ooit — vóór juli 1912 althans — moeilijkheden zijn gezeten in verband met het taalgebruik. Alle werkzaamheden werden in het Frans afgehandeld, ook de bespreking van publikaties in het Nederlands. Om het wetenschappelijk onderzoek te stimuleren werd in januari 1907 een prijs gecreëerd die van 50 tot 200 frank varieerde: hij zou uitgekeerd worden aan de medische studenten van de Gentse Universiteit, die een voor publikatie geschikte verhandeling hadden ingestuurd. In welke taal dat moest gebeuren, werd niet nader bepaald.

In januari 1910 werd het *Geneeskundig Tijdschrift voor België* gelanceerd. De redactieraad, waarin o.a. dr. Fr. Daels. assistent aan de Hogeschool te Gent,

2. *Statuts de la Société de Médecine de Gand*, Gent z.d., 8 pp.

en dr. Fr. de Beule, heelmeester te Gent, zitting hadden, verklaarde onomwonden „zijn woord te doen klinken tot vervlaamsching van middelbaar en hooger onderwijs”³. Heel wat leden van de *Société de Médecine de Gand* publiceren nu ook in het nieuwe tijdschrift. Behalve voor de twee bovengenoemden wás dit ook het geval met de hoogleraren H. de Stella, J.F. Heymans, D. van Duyse, C. de Bruyne, de dokters E. Tytgat, J.J. Vercoullie, L. Remouchamps en dr. sc. A.J.J. van de Velde, die later allen tot hoogleraren benoemd werden.

Hoe werd het *Geneeskundig Tijdschrift voor België* bij het bestuur van de *Société* onthaald? De notulen van 1 februari 1910 vermelden enkel de ontvangst van het Vlaamse tijdschrift met *dépôt à la bibliothèque*. Geen commentaar dus, wat veel zegt in verband met de houding van het bestuur van de *Société*.

3. Hector Leboucq (1848-1934), een kopstuk van de *Société de Médecine de Gand*

Geboortig van Ieper, werd Hector Leboucq reeds in 1878 tot hoogleraar in de anatomie benoemd aan de Gentse Universiteit. In de periode 1906-1909 was hij rector. In de biografie, die prof. J. Fautrez schreef voor het *Liber Memorialis 1913 - 1960* van de R.U.G., lezen we dat Hector Leboucq als vergelijkend anatoom een internationale faam verwierf. De bibliografie vermeldt dan ook een groot aantal publikaties, allemaal wetenschappelijke bijdragen in tijdschriften. Eén enkele ervan is in het Nederlands gesteld. Voor de leek lijkt het wel een koddige titel: *De menselijke staart*. Die bijdrage uit 1886 verscheen in *Natura*, een tijdschrift dat door J. Mac Leod (1857-1919) gesticht was en maar drie jaargangen gekend heeft⁴. In hoever prof. H. Leboucq het Nederlands beheerste kunnen we moeilijk achterhalen, maar bij het lezen van zijn tekst blijkt dat hij de wetenschappelijke taal van die tijd goed hanteert en die is met heel wat germanismen doorspekt; hij heeft trouwens ook een aantal bijdragen in het Duits gepubliceerd. Dat J. Mac Leod voor zijn tijdschrift een bijdrage van H. Leboucq heeft losgekregen, zal wel te danken zijn aan zijn actieve medewerking aan de *Annales de la Société de Médecine de Gand*. Tot vóór 1884 heeft hij er verschillende artikels in gepubliceerd en in de ledenlijst van 1913 is hij nog steeds opgenomen als werkend lid van de *Société*.

H. Leboucq was een hoofdfiguur in de *Société*. Toen het genootschap in 1884 met veel luister zijn gouden jubileum vierde, was hij verslaggever en schreef hij

3. *Bijvoegsel aan: 1e jaargang nr. 1, 15 januari 1910 van 't Geneeskundig Tijdschrift voor België. Aan onze lezers*, 2 pp.

4. H. LEBOUQC, *De menselijke staart*, overdruk uit: *Natura*, 1885, 11e-12e aflevering, pp. 338-353.

een uitvoerige tekst in het jubileumboek⁵. In 1906 werd hij aangesteld tot een van de drie *Commissaires directeurs*, die om de beurt als voorzitter van de maandelijkse vergaderingen fungeerden. In zijn *Mémoires* evocert dr. L. Elaut eventjes de figuur van H. Leboucq. Hij heeft bij hem geen college meer gelopen, maar kende wel goed zijn amanuensis. Deze was welbespraakt en nogal loslippig en de studenten luisterden graag naar de man die zoveel wist te vertellen over zijn ouwe baas H. Leboucq, *van wiens wetenschappelijke, professorale, rectorale en sentimentele kranigheden hij getuige, zoniet medespeler was geweest*⁶. Collegialiteitshalve is L. Elaut hier wel discreet en hij dist dan ook geen enkel sterk verhaal op.

Noch in het tijdschrift noch op de vergadering van de *Société* was de vernederlandsing van de Gentse Universiteit openlijk aan bod gekomen, maar toch hebben enkele leden kleur bekend. In 1911 heeft het Brusselse strijdblad *L'Anti-flamingant* — de titel zegt genoeg over de strekking van het blad — onder de Gentse professoren een referendum gehouden. Tien medische professoren, tevens lid van de *Société*, hebben eraan deelgenomen. Enkel H. de Stella (1869-1955) en C. de Bruyne (1861-1937) opteerden onvoorwaardelijk voor de vernederlandsing. Er waren drie vragen gesteld: 1. - *Etes-vous partisan, en principe, de la création d'une Université flamande?* 2. - *Etes-vous partisan de la transformation de l'Université de Gand en Université flamande?* 3. - *Ne croyez-vous pas qu'une telle transformation serait de nature à porter atteinte à la prospérité de cet établissement?* Het tranchante antwoord van prof. H. Leboucq laat niet de minste twijfel over zijn standpunt bestaan: 1. - *Non.* 2. - *Non.* 3. - *Ce serait la mort de l'Université de Gand*⁷.

4. Een veelbelovend en strijdbaar lid

Toen hij nog assistent was te Gent, had Frans Daels (1882-1974) reeds in 1907 in de *Annales de la Société de Médecine de Gand* gepubliceerd en was zo corresponderend lid van het genootschap geworden. In maart 1908 leverde hij een tweede bijdrage, werd *membre titulaire* en kreeg het daarbij afgeleverde *diplôme*. Alles uiteraard in het Frans. In april 1910 presideerde dr. Simon Fredericq (1857-1934) de maandelijkse vergadering van de *Société* en feliciteerde in naam van het genootschap dr. Fr. Daels die de proef voor het speciaal doctoraat in de obstetrie en gynecologie had afgelegd. Toen door het afsterven van

5. *Livre jubilaire publié par la Société de Médecine de Gand à l'occasion du cinquantième anniversaire de sa fondation*, Gent 1884, 422 pp.

6. L. ELAUT, *Memoires*, Beveren-Nijmegen 1981, p. 202.

7. Alle antwoorden werden integraal in de oorspronkelijke tekst overgenomen in *De Vlaamse Hoogeschool*, 1e jrg., nr. 9, november 1911, pp. 4-9.

prof. Charles van Cauwenberghe op 12 februari 1911 de cursus in de obstetrische en gynecologische kliniek vrijkwam, waren Simon Fredericq en Frans Daels allebei kandidaat voor die vacante leerstoel. Bij K.B. van 15 april 1911 werd Daels benoemd. Op de vergadering van 2 mei 1911 zou de voorzitter van de *Société*, prof. H. Leboucq, dan ook niet nalaten het *membre titulaire* Fr. Daels te feliciteren in naam van het genootschap. In zijn *Notes sur la famille Fredericq* schrijft prof. Louis baron Fredericq (1892-1981) dat de ontgoocheling in de familie groot was, toen zijn vader niet benoemd werd. De vrouw van deze laatste, praktizerend katholiek, zou naar het protestantisme overlopen, omdat Daels' benoeming door een partijdige katholieke regering was gedaan. In de tekst zelf wordt Daels niet vernoemd, enkel dit: *un tout jeune catholique, n'ayant pas encore d'expérience opératoire!*⁸. Maar laten we niet vergeten dat dr. Simon Fredericq toen reeds 54 was en dat Daels, behalve een tweejarig assistentschap in de gynecologie te Berlijn, al meer dan twintig wetenschappelijke publikaties kon voorleggen, zoals blijkt uit het *Liber memorialis* 1913 van de Gentse Universiteit. Er duiken nog tribulaties op met dr. Simon Fredericq. Als professor kwam Fr. Daels nog in een ernstig conflict met de commissie van de Burgerlijke Godshuizen van Gent en dit in verband met de opleiding van zijn studenten in de verloskunde⁹. En dr. Simon Fredericq was nu precies diensthoofd in die stadskliniek.

Een oorlogsfeit uit augustus 1914 illustreert nog eens de verhouding Daels-Fredericq. Louis Fredericq, zoon van Simon, was oorlogsvrijwilliger en werd tamelijk ernstig gewond in een schermutseling met Duitse soldaten te Wespelaar. De familie Fredericq ontving tegenstrijdige berichten. Tenslotte werd zij in kennis gesteld van een telegram dat de militaire arts Frans Daels aan zijn vrouw te Gent had gestuurd; onder meer vermeldde het dat Louis Fredericq buiten gevaar was. Hierbij noteert Paul Fredericq (1850-1922) op 31 augustus 1914 in zijn dagboek: *Nu ten minste heeft men zekerheid. Sibö (in de familiekring voor Simon) is overgelukkig.* Het declamatorische is Paul Fredericq niet vreemd, en zo gaat hij verder met een uitlating de Franse tragicus Corneille waardig: *Doch welke vreemde dingen! Daels de vervolger van den vader wordt de redder van den zoon!!!*¹⁰. Soldaat Louis Fredericq is de latere jurist en hoogleraar, wiens *Notes sur la famille Fredericq* we reeds hebben aangehaald, maar het voorval met de familie Daels wordt er niet in vermeld.

8. L. FREDERICQ, *Notes sur la famille Fredericq-Beaucarne*, z.p. 1940, pp. 134-136 (niet in de handel)

9. L. ELAUT, *In Memoriam Prof. Dr. Frans Daels*, in: *Wetenschappelijke Tijdingen* 1975, p. 3.

10. P. FREDERICQ, *Dagboeken 1914*, hs. 3704, pp. 180-181, Centrale Bibliotheek Rijksuniversiteit Gent.

5. De memorabele vergadering van 2 juli 1912

Op die maandelijks vergadering van de *Société* waren 13 leden aanwezig, Hector Leboucq was voorzitter en dr. A. Van Cauwenberghe secretaris. Nadat een paar zaken afgehandeld waren, vroeg prof. Fr. Daels het woord: hij legde een werk voor van een van zijn studenten, dat voor de prijs van de *Société* en voor publikatie in hun vakblad in aanmerking zou kunnen komen. Het was in het Nederlands gesteld en was van de hand van student Martens (in de notulen staat foutief Maertens, ook zonder voornaam). De voorzitter reageerde negatief en zei dat de *Société* zich buiten de taalkwestie wilde houden. Dr. Simon Fredericq en prof. O. van der Stricht (1862-1925) beaamden het standpunt van de voorzitter. Dr. Fritz de Beule (1880-1940) — in 1919 werd hij hoogleraar — meende dat het opnemen van bijdragen in het Nederlands in overweging moest genomen worden en protesteerde meteen tegen de te heftige uitlatingen van de voorzitter, waarop deze repliceerde dat hij zijn woorden niet introk. Toen een van de leden suggereerde aan student Martens te vragen zijn werk in het Frans te vertalen, wist Daels zeker dat zijn student dat niet zou doen. Student Adriaan Martens was waarschijnlijk geen onbekende voor de francofone leden van de *Société*. Tot driemaal toe was hij voorzitter geweest van het rumoerige studentengenootschap 't Zal wel gaan¹¹. Sedert 1907 was hij een van de twee studenten die lid waren van de *Hoogeschoolcommissie*: deze fungeerde onder het voorzitterschap van Max Rooses (1839-1914), telde een vijftigtal leden o.w. vele Vlaamse prominenten en was belast met het concreet uitwerken van een plan voor de vernederlandsing van de Gentse Universiteit¹². Hoewel we niet kunnen achterhalen wat voor weerslag het incident had in de schoot van de *Société*, kunnen we toch een paar veelbetekenende feitjes aanstippen. In het gedrukte verslag van de vergadering van 2 juli 1912 komt de handtekening van de voorzitter niet voor. In het handgeschreven notulenboek leest men dezelfde tekst als in het gedrukte verslag, maar dan eigenhandig ondertekend door *Le président F. de Beule*. Heeft H. Leboucq het verslag niet willen ondertekenen? Dat is zeer waarschijnlijk. Op de vergadering van 6 augustus 1912 waren er enkel twee leden aanwezig en de goedkeuring van de notulen van 2 juli werd naar de vergadering van september verwezen. Op die vergadering was dr. F. de Beule voorzitter en werd het verslag van juli en augustus na lezing goedgekeurd¹³. Op de volgende vergaderingen waren

11. H. BALTHAZAR H., *Het taalminnend studentengenootschap 't Zal wel Gaan*, Gent 1977, p. 13.

12. M. SOMERS, *Max Rooses in de vervlaamsingsstrijd om de Gentse Universiteit*, Gent 1980, K. DE CLERCK en medewerkers, *Kroniek van de strijd voor de vernederlandsing van de Gentse Universiteit*, Gent 1985, tweede druk, passim.

13. De professoren M. Thiery en H. Roels, RUG, hebben ons inzage verleend van het notulenboek van de *Société de Médecine de Gand*. Waarvoor onze oprechte dank.

Hector Leboucq en Frans Daels niet meer verschenen, wel was er nu de zoon dr. Georges Leboucq (1880-1958), hoogleraar in 1919, die nu en dan als voorzitter fungeerde.

6. Hoe het ruchtbaar werd?

Had H. Leboucq gedacht met een kwinkslag de flaminganten van zich af te schudden, dan had hij zich lelijk misrekend.

In *De Vlaamsche Hoogeschool, maandelijksch orgaan van de Vlaamsche Hoogeschool-Commissie*, juli 1912, werd een kolom aan die memorabele vergadering gewijd. Hier volgen enkele treffende passussen uit het artikel (de naam Martens is nog altijd foutief geschreven): *De Société de Médecine de Gand houdt, onder het Voorzitterschap van Professor Leboucq, haar vergadering. Een lid, Professor Daels, biedt voor den Prijs voor de Studenten in de Geneeskunde, door de Société uitgelooft, een werk aan van den student Maertens. Dat werk is in't Nederlandsch geschreven. De Voorzitter stuift op en zegt, dat zulks een manifestatie van flamingantisme is en er op aangelegd om het Nederlandsch in de Fransche Hoogeschool van Gent te smokkelen. De flaminganten willen als bandieten in andermans huis dringen. De vervlaamsching wordt gevraagd door de intellectuelen van Zoetenaai en Lootenhulle. Maar hij zal er zich met de uiterste kracht tegen verzetten .. Er werd door Prof. Leboucq een woord gesproken over arrivisme, waarop het lid De Beule, na verzet aangekend te hebben tegen de honende taal van den Voorzitter, zeer ter snede de opmerking maakte: „Les arriv s, c'est le passé, les arrivistes, c'est l'avenir. „Daar kon de Professor het mee doen.*

Hoe de lezers van *De Vlaamsche Hoogeschool* hebben gereageerd? De enen waarschijnlijk verontwaardigd, de anderen geamuseerd. In de francofone pers van die tijd waren trouwens vernederende uitlatingen tegenover de voorvechters van het vernederlandst hoger onderwijs schering en inslag.

In het *Geneeskundig Tijdschrift voor België* van 15 juli 1912 wordt in een bondig berichtje het incident aangehaald, evenwel wordt de uitlating *de intellectueelen van Zoetenaai en Lootenhulle* niet vermeld.

7. Een tegenzet

Het *Geneeskundig Tijdschrift voor België* had in oktober 1911 te Gent een lofwaardig initiatief genomen, namelijk het organiseren van refereer-avonden: van oktober tot april werd op de laatste woensdag van elke maand door een specialist een uiteenzetting over een bepaald medisch onderwerp gegeven. Voor huisartsen bestemd, waren die refereer-avonden de voorlopers van de huidige

bijcholingscursussen van de Faculteit van de Geneeskunde van de Rijksuniversiteit Gent; de gangbare benaming is nu avondcolloquia voor huisartsen.

De inrichters van de refereer-avonden lieten zich niet onbetuigd en reeds in het *Geneeskundig Tijdschrift voor België* van 15 juli 1912 lieten ze weten dat ze prijzen van 100 tot 300 frank uitloofden: die worden verleend aan wetenschappelijke bijdragen over geneeskunde in het Nederlands door studenten van de Gentse Universiteit; inleveren vóór 1 oktober 1913.

Professor Fr. Daels heeft niet gewacht op de uitslag. De bijdrage van student Martens, die door de *Société* geweigerd was, verscheen in het *Geneeskundig Tijdschrift voor België* van 15 oktober 1912. Onder het opschrift op pagina 1 *Uit de Vroedkundig-Gynaekologische Kliniek der Gentsche Hoogeschool. Bestuurder: Prof. Dr. Frans Daels* luidde de titel: *Bijdrage tot de studie der involutio uteri gravidii door Adr. Martens, cd. med.* De bijdrage telde 10 bladzijden en was met 4 figuren geïllustreerd. Een voetnoot bij de naam geeft volgende uitleg: *Sedert het voorleggen van dit werk geworden, Dr. A. Martens, te Deinze.* Hij behoorde inderdaad tot de promotie 1912. De pas afgestudeerde Martens had ook reeds in sept. 1912 op het Vlaamsch Natuurkundig en Geneeskundig Congres te Leuven een referaat gehouden over een gynecologisch onderwerp. In sept. 1913 nam hij opnieuw deel aan het kongres te Gent, nog steeds met een referaat over een case uit de gynecologische kliniek. Pas in februari 1914 werd de uitslag van de prijskamp die door de refereeravonden ingericht was, bekend gemaakt: *Dren. Maertens (sic) en Van Oye bekomen den eersten prijs.* De tweede bekroonde is Paul van Oye (1886-1969), de latere professor in de biologie aan de Rijksuniversiteit te Gent. In het schotschrift van activistenjager Th. Heyse, waarin hij de *Vlaamse Hoogeschool* van 1916-1918 verkettert, komt uiteraard dr. Adriaan Martens (1885-1968) als professor ruim aan bod: zijn naam wordt vijftien maal geciteerd en vier maal correct geschreven; elders is het Maertens¹⁴.

8. Van scheldnaam tot erenaam

Van 1909 af zette de Hoogeschoolcommissie een actieve propaganda op touw voor de integrale vervlaamsing van de Gentse Universiteit. Volksvergaderingen werden op grote schaal belegd, waar vaak bekende sprekers het woord voerden. Een volkspetitionnement werd opgesteld; einde 1912 bevatte het meer dan 100.000 handtekeningen en de lijsten zouden naar het Parlement worden verstuurd¹⁵. Aan de gemeenteraden in Vlaanderen werd ook gevraagd een ver-

14. T. HEYSE, *Index documentaire. L'Université flamande*, Gent 1918-1919, 2 bdn. Voor meer gegevens over dr. A. Martens, zie ELAUT L., *Martens Adriaan*, in: *Nationaal Biografisch Woordenboek*, deel IV, kol. 541-545.

15. De lijsten in 4 volumineuze dozen verpakt berusten op het Archief van het Rectoraat Rijksuniversiteit te Gent. We danken die inlichting van mevr. A.M. Simon-Van der Meersch en mevr. E. Langendries.

zoekschrift tot de *H.H. Voorzitter en Leden der Kamer van Volksvertegenwoordigers* te richten. In januari 1912 waren reeds 64 Oostvlaamse gemeenten aan die wens tegemoet gekomen. En tenslotte werd nog een beroep gedaan op de hogeschoolgediplomeerden. De Vlaamse Hoogeschoolcommissie heeft hun het verslag met een bijgevoegd formulier toegezonden. Op dit laatste lezen we onder meer: *Ondergeteekende(n) na kennis genomen te hebben van het verslag van de Commissie tot Vervlaamsching van de Gentsche Hoogeschool geeft (geven) daaraan zijn (hun) goedkeuring en verzoekt (verzoeken) de Kamers van Volksvertegenwoordigers het Wetsvoorstel op bladzijde 180 van dit verslag, opgenomen, te willen maken tot wet.* Behalve naam en voornaam diende ook vermeld de wetenschappelijke of andere titel alsmede het adres. In het oktober-novembernummer 1912 van *De Vlaamsche Hoogeschool* prijkt in grote letters: *Lijst der 2050 eerste handteekeningen van Hoogeschoolgediplomeerden onder het Verslag der Vlaamse Hoogeschool-Commissie* met onderaan rechts het motto: *Les Intellectuels de Lootenhulle, Prof. Leboucq.* Aan de lezers van het tijdschrift hoefde men geen uitleg te verschaffen, want zoals reeds hoger aangestipt, was aan het scheldwoord voldoende richtbaarheid gegeven. Het roept onmiddellijk een andere historische gebeurtenis op: opstandige edelen uit de XVIe eeuw werden door een hoveling van Margareta van Parma met het Franse woord *gueux*, schooier, bedacht: ook dat schimpwoord werd een ere naam. Lotenhulle met zijn nieuwe connotatie heeft bij de inwoners van het dorp geen kwaad bloed gezet. Er waren daar ook twee academici wier naam op de lijst prijkte. In juni 1913 had er ook een propagandavergadering plaats met als spreker dr. Stocké; de gemeenteraad heeft ook het gevraagde zoekschrift naar het Parlement gestuurd¹⁶.

In 1930 evenwel duikt Lotenhulle nog eens op in verband met de Gentse universiteit: zijn burgemeester Hulin de Loo, professor aan die Universiteit, werd door studenten uit de collegezaal geweerd. Maar dat is een andere geschiedenis.

Epiloog

Het voorval met prof. H. Leboucq illustreert nog eens een facet van de Vlaamse Beweging. Enerzijds een francofone schaar van Gentse intellectuelen die de opmars van de Nederlandstalige wetenschappers negeren; anderzijds de vastberaden voorvechters als Frans Daels en Adriaan Maertens, die door hun inzet het

16. In 1989 heeft de Lotenhullenaar A. STROBBE het heemkundig boek *Lotenhulle in woord en beeld. Tussen gisteren en vandaag*, z.p. z.d. gepubliceerd. Hij wijdt een pagina aan *Les Intellectuels de Lootenhulle*. Al zijn gegevens berusten op een schriftelijke mededeling van ons, want de huidige inwoners wisten niets meer over dat voorval.

bewijs leveren dat in Vlaanderen wetenschap door Nederlandstaligen kan en zal beoefend worden.

In 1934 vierde de *Société de Médecine de Gand* haar honderdjarig bestaan en gaf bij die gelegenheid een *livre jubilaire* uit. Op de plechtige feestviering van 27 mei hield dr. A. van Cauwenberghe de feestrede in het Frans, maar met inlassing van een passus in het Nederlands, die heel wat laat vermoeden over de geesteshouding van de nieuwe generatie: „*Ik druk aan den heer Bessemans, Rektor der Rijksuniversiteit, aan den Heer Schoep, Beheerder opziener, aan den Heer Van Duyse, Dekaan der Geneeskundige Faculteit, mijn hartelijksten dank uit, voor de groote eer die zij ons aandoen door deze plechtige inhuldiging met hunne aanwezigheid te vereeren. Een hoogeschool te bezitten, met een internationale faam, is een voorrecht dat wij naar verdienste weten te schatten ... Ik ben persoonlijk overtuigd dat alle geneesheren die hunne studiën op onze Vlaamse Hoogeschool zullen voltooid hebben, in het vervolg evenals nu, door hunne aanwezigheid op onze vergaderingen, het bewijs zullen brengen dat zij onze wetenschappelijke pogingen waarden. Ik mag hun de verzekering geven dat zij allen bij ons eene geestdriftige ontvangst zullen genieten*”. Het jubileumboek bevat de tekst van 4 voordrachten en 38 bijdragen, allemaal in het Frans, behalve een voordracht en een bijdrage in het Nederlands, maar dan van de hand van twee Noordnederlanders. Overloopt men de ledenlijst van toen, dan constateert men dat bekende Gentse medische professoren en praktizerende artsen deel uit maken van de *Société*. Dat Frans Daels en Adriaan Martens er niet bij zijn valt gemakkelijk te verklaren. Wel is dr. L. Elaut (1897-1978) corresponderend lid van de *Société*: hij was zijn ouwe baas prof. N. Goormachtigh (1890-1960), een centrale figuur in dat francofoon genootschap, heel wat schatplichtig¹⁷. Pas in 1955 zou de *Société de Médecine de Gand* haar werkzaamheden stopzetten¹⁸.

Rodenbachstraat 74,
9040 St. Amandsberg

17. *Centenaire de la Société Royale de Médecine de Gand. Livre jubilaire*, Leuven 1943, pp. XIV-XV.

18. *Gent: 300 jaar Geneeskunde. Katalogus van de tentoonstelling*, Gent 1990, p. 70.